

Kabinet acht chemie onnodig, chemieverbod terug na ruim 1,5 jaar

Gebruiksverbod gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw weer van kracht

De soap rondom gewasbeschermingsmiddelen heeft er een hoofdstuk bij. Afgelopen juli keerde het wettelijk verbod op het professionele gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw helemaal terug, na pakweg anderhalf jaar het stempel 'onverbindend' gedragen te hebben. Vakblad Stad+Groen dook dieper in het onderwerp en tekent de tussenstand op.

Auteur: Karlijn Klei

Het verlossende woord kwam 14 juli 2022 in een brief van staatssecretaris Vivianne Heijnen van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aan de Tweede Kamer. Het arrest van het gerechtshof van 24 november 2020 dat het verbod onverbindend verklaarde, is vernietigd, zo luidt de brief. Daarmee was het verbod met onmiddellijke ingang weer volledig van kracht.

Wetsvoorstel

Toen het verbod in 2020 van tafel werd geveegd, reageerden sommige partijen verheugd, want het verbod zat innovatie bij gewasbeschermingsmiddelen in de weg. Andere partijen reageerden verbolgen: gaan we terug in de tijd? Maar zowel voor- als tegenstanders waren het erover eens: dit gepingpong is niet duidelijk. De groensector eiste duidelijkheid. Het ministerie haastte zich terug naar de tekentafel en liet daarbij weten: chemievrij onkruidbeheer had de voorkeur en een nieuw verbod zou er dan ook komen, linksom of rechtsom. Dat nieuwe verbod liet uiteindelijk nog dik anderhalf jaar op zich wachten. Een demissionair kabinet ten gevolge van een toeslagenaffaire hielp daar niet bij.

Van Veldhoven buigt niet

Hoewel de meerderheid van de Tweede Kamer

in maart 2021 nog het oordeel van het Ctgb wilde volgen, liet Stientje van Veldhoven, toenmalig staatssecretaris van IenW, halverwege april 2021 weten ondanks die fors gesteunde motie toch voor een chemieverbod te gaan. 'Ik zet mij daarom in voor een spoedige inwerking-treding van het wetsvoorstel', zei zij toen. De motie zou daar zelfs bij aansluiten; uitzonderingen blijven immers mogelijk en innovatie in (groene) gewasbeschermingsmiddelen zou ook mogelijk blijven.

Ingediend, behandeld, aangenomen

Een andere weg naar de herinvoering van het chemieverbod was een wijziging van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). Mét een ambitieuze aanvulling: niet alleen professionals moesten eraan geloven, ook het schap van de particulier zou 'chemievrij' worden. Het wetsvoorstel werd in 2021 ingediend, maar met het aftreden van het toenmalige kabinet moest verwerking wachten tot er een nieuw kabinet gevormd was.

Inmiddels is het wetsvoorstel behandeld en zijn er drie moties aangenomen. Een daarvan is de motie van de ChristenUnie en de BBB, waarin verzocht wordt de provinciale ontheffing op het gebruiksverbod van lijmsrips tegen eiken-

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Motie versus amendement

Met een motie kan een lid van een vergadering een discussiepunt voorleggen aan de vergadering. Daarover kan in de vergadering gestemd worden. Een amendement is een voorstel van één of meer Tweede Kamerleden tot een (tekstuele) wijziging van een bestaand wetsvoorstel. Alleen de Tweede Kamer heeft het recht om amendementen voor te stellen en aan te nemen.

processierups in te trekken. Gebruik van lijn als actieve stof is toegestaan, maar de strips zouden ineffectief zijn en grote risico's met zich meebrengen. In een motie van de SP wordt de regering gevraagd de toelating van het gebruik van mengsels standaard te laten onderzoeken voordat individuele stoffen kunnen worden toegelaten. In een tweede motie van de ChristenUnie en de BBB, ten slotte, wordt de regering verzocht, in lijn met de eerdere campagne tegen particulier gebruik van glyfosaat, samen te werken met tuincentra en andere verkooppunten om een campagne tegen het gebruik van chloor en azijn als onkruidbestrijder te organiseren.

Ook zijn er twee amendementen aangenomen. In een amendement van GroenLinks, D66 en PvdA wordt een uitbreiding voorgesteld van het gebruiksverbod in de buurt van oppervlaktewater (lees: in uiterwaarden en buitendijkse gebieden), om daarmee vervuiling van dat water te voorkomen. In het tweede amendement, ingediende door de PvdD, wordt verzocht het gebruik van de gevaarlijkste bestrij-

dingsmiddelen in 2025 met 50 procent te hebben gereduceerd ten opzichte van het gebruik in 2021, en met 95 procent in 2030. Voor het eind van het zomerreces belooft de staatssecretaris, na een juridische analyse, met een reactie op de twee amendementen te komen.

Over een andere boeg

In 2020 werd het verbod onverbindend verklaard omdat de wettelijke basis ontbrak: het verbod was opgehangen aan de verkeerde juridische kapstok. 'Toen de voormalige staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, Wilma Mansveld, het verbod voor 2016 optuigde, bleek dat er geen waterdicht wetenschappelijk bewijs was dat de middelen schadelijk zijn voor mens of dier', vertelt Bert van Loon, voorzitter van de Stichting Niet-chemische onkruidbestrijding op verhardingen (NCO). 'Dat is nog steeds zo. Zonder hard wetenschappelijk bewijs en dus geldige rechtsgrond zijn daarmee de stoffen *an sich* nu ook niet verboden.'

Men gooide het daarom over een andere boeg. Het uitgangspunt voor de overheid is nu dat de blootstelling aan chemie en daarmee eventuele risico vermeden dienen te worden als het dankzij goede alternatieven niet nodig is dit te gebruiken. Van Loon: 'Er is aangetoond

Uitzonderingen

Net als voor het originele verbod zijn ook rond het huidige verbod in de Regeling Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden een aantal uitzonderingen omschreven. Zo is chemiegebruik buiten de landbouw volgens de nieuwe regels wel toegestaan wanneer dat noodzakelijk is voor een veilige exploitatie van bedrijfsmatige activiteiten of inrichtingen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om beheersing van onkruid op bijzondere locaties, zoals spoorwegen, vliegvelden en militaire locaties. Een tweede uitzondering geldt als er sprake is van toepassing in het kader van de bescherming van de gezondheid van mensen, dieren of het milieu. Denk hierbij aan een gerichte bestrijding van de eikenprocessierups of Aziatische duizendknoop. Ten slotte is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ook toegestaan op specifieke terreinen voor recreatieve doeleinden of voor het beoefenen van sport die vanwege hun aard of omvang niet op een andere manier kunnen worden onderhouden, zoals sportvelden en campings.

dat chemievrij beheer in de openbare ruimte tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten mogelijk is. Anders gezegd is het uitgangspunt nu: we gaan het niet meer toepassen, omdat het anders kan en omdat we het risico te groot vinden dat het gebruik van de middelen toch schadelijk is.'

Jo Ottenheim (CropLife): 'We hebben de uitspraak van de Hoge Raad te respecteren. Dit is het, en nu verder'

Teleurstelling

Jo Ottenheim van CropLife, die destijds als Nefyto met Artemis in hoger beroep ging tegen het verbod, laat Stad+Groen weten teleurgesteld te zijn over het oordeel van de Hoge Raad. 'We hebben dit traject destijds in gang gezet omdat we het principieel niet eens waren met het verbieden van het gebruik van een toegelaten product, waarvan de risico's aanvaardbaar zijn bevonden. Met teleurstelling moeten we vaststellen dat de weg die we bewandeld hebben niet gebracht heeft wat we gehoopt hadden. Maar we hebben de uitspraak van de Hoge Raad te respecteren. Dit is het, en nu verder.'

Ottenheim: 'We moeten goed bedenken dat er allerlei uitzonderingen zijn en dat in die beschreven situaties gebruik gewoon mogelijk blijft. De toelating wordt in die zin met de uitspraak ook niet aangetast. Zowel de actieve stof (op Europees niveau) als het middel (op nationaal niveau) is toegestaan.' Ottenheim vraagt zich af of de fabrikant van de middelen in de toekomst nog bereid zal zijn om die toelating in stand te houden. 'Want ja, er is vraag, maar is de vraag groot genoeg om die toepassing te blijven ondersteunen? Dat is een afweging die de fabrikant op den duur moet maken. Hoe dat uitpakt, zal de toekomst moeten uitwijzen.'

Bert van Loon (NCO)